

(/)

[🏠 \(/ \)](#) > Biografier, erindringer (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60>)> Bøger (<http://www.historie-online.dk/boger>)> Anmeldelser (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5>) > Leonardos univers

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/kamma-rahbek-og-livet-paa-bakkehuset>)

Leonardos univers

Kategori: Anmeldelser

Visninger: 3041

Del artikel: **f** ([https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-](https://www.facebook.com/sharer/sharer.php?u=http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/leonardos-univers)

[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/leonardos-univers](http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/leonardos-univers)) **t**

(<https://twitter.com/home?status=>. Aktiviteten kan ses på [\[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/leonardos-univers\]\(http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/leonardos-univers\)\) **in**](http://www.historie-</p></div><div data-bbox=)

([\[online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/leonardos-univers&title=\]\(http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/leonardos-univers&title=\)\)](http://www.linkedin.com/shareArticle?mini=true&url=http://www.historie-</p></div><div data-bbox=)

Carl Henrik Koch

Leonardos Univers

Lindhardt og Ringhof. 352 sider. 499,95 kr.

Af Anders Ellegaard, cand. jur.

Leonardo da Vinci døde d. 2. maj 1519. Han blev 67 år gammel, idet han var født 15. april 1452. I anledning af 500-årsdagen har filosofen Carl Henrik Koch skrevet en biografi om manden, som af mange ses som prototypen på et geni, et renæssancemenneske, som var kunstner, ingeniør og håndværker, og som beskæftigede sig med mange forskellige områder. På mange måder var han forud for sin tid i den forstand, at han også fik ideer, som ikke kunne gennemføres med datidens tekniske muligheder. Nogle af dem er først blevet til virkelighed 400 år senere, som for eksempel luftskruen som i dag kendes som helikopteren.

Carl Henrik Koch, som er dr. phil. og fhv. docent ved KU, har gennem et langt forfatterskab skrevet en række bøger med filosofiske emner, men også om enkeltpersoner som Isaac Newton, Spinoza og Pascal.

I forordet skriver forfatteren om bogens tilblivelse og om principperne for citater og noter med mere.

Indledningen er meget aktuel med en beskrivelse af auktionen d. 15. november 2017 i New York, hvor maleriet "Salvatore Mundi", som af nogle tilskrives

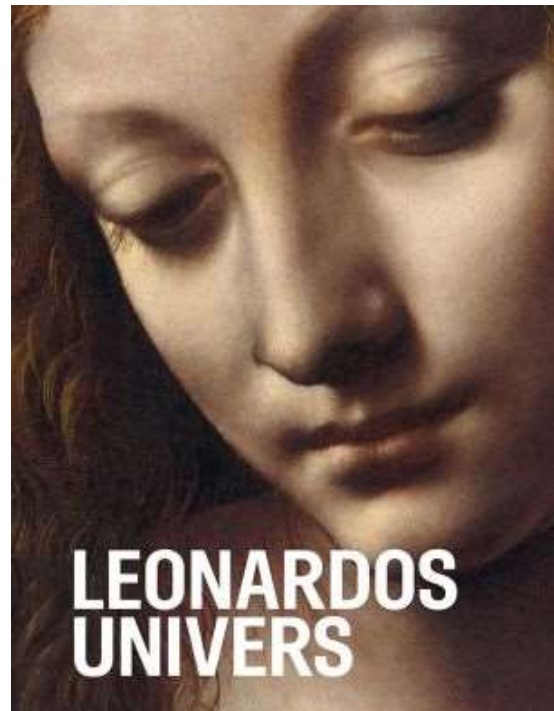
Leonardo, blev solgt for 2,8 milliarder danske kroner. Hertil kom auktionssalæret! En rekordsum. Det vides ikke med sikkerhed, hvem køberen var, idet buddet kom pr. telefon. Billedet skulle efter det forelydende være på museet Louvre Abu Dhabi, men det er ikke som forventet blevet udstillet. Det store spørgsmål er, om billedet er en ægte Leonardo. I bogen beskrives nogle af principperne for afgørelse af et maleris ægthed, og af maleres og deres elevers samarbejde om de enkelte malerier. - Indledningen slutter med en omtale af Leonardos person, karaktertræk og kunst.

Bogen er opdelt i tre dele: Leonardos tid og hans interesser, Leonardos liv og kunstneriske virke og Tegninger og optegnelser. Hver del er yderligere opdelt i kapitler.

Den første del handler om de italienske småstater og bystater, og de slægter og familier, som ejede og regerede dem. Italien var i 1400-tallet ikke samlet som ét land. Frankrig og Spanien havde store interesser i Nord- og Syditalien. Kunstnere blev anset for håndværkere. - Renæssancen i Italien dateres til ca. 1350 til ca. 1600. Borgerskabet fik mere magt; pengeøkonomi afløste naturaløkonomi; verdslig administration tog over efter kirken; kunsten blev mere verdslig end religiøs med motiver som portrætter og landskaber, og oliemaleriet tog over i stedet for temperamaleri med meget større muligheder. Filippo Brunelleschi udviklede centralperspektivet og forsvindingspunktet. Hertil udviklede Leonardo også luft- og farveperspektivet.

Leonardos interesser var mangfoldige: matematik, geometri og aritmetik, proportionslære, perspektivet, astronomi, musik, anatomi, dissekering, jordens forandringer, geologi, fugles flugt, vands bevægelse og kraft og meget andet. Mennesket var ikke kun en maskine, men også et skabende, guddommeligt væsen, som kan frembringe ting som værktøj eller kunst. - Kapitel 4 er Leonardos afhandling om malerkunst. Afhandlingen er ikke skrevet af Leonardo, men samlet fra hans notater af hans elev, ven og arving Francesco Melzi, som også var boets eksekutor. Melzi arvede alle Leonardos bøger, notesbøger, instrumenter og billeder. Melzi passede godt på det hele, men hans egne arvinger var ikke interesserede, så meget er forsvundet og meget er i dag i forskellige samlinger og museer verden over. - Melzi opdelte afhandlingen i otte dele: Kunst som videnskab; Om kunstarternes rangfølge; Om den gode maler; Skildringen af mennesket; Den vitruvianske mand (ham i cirklen og kvadratet, som Leonardo havde ændret lidt i forhold til Vitruvius' tegning); Folderige gevandter; Midler til at billedplanen opleves som et rum; Om grønne vækster, skyer og horisonten.

Bogens anden del hedder Leonardos liv og kunstneriske virke. Denne del er opdelt i fire kapitler: Firenze 1452-1482, Milano 1483-1499, Firenze 1500-1506 og Firenze, Milano, Rom, Frankrig 1506-1519. De fire perioder karakteriserer Leonardos liv og virke. Det skal erindres, at på den tid var kunstnere

afhængige af, at en mæcen (en fyrste, et familieoverhoved eller en rigmand) ville underholde ham og eventuelt hans familie og husholdning med løn, kost og logi, mod at han arbejdede efter mæcenens ønsker. - I de forskellige afsnit gennemgår og kommenterer forfatteren nogle af Leonardos kendte og mindre kendte malerier og tegninger. På side 141 har indsneget sig en mindre fejl i beskrivelsen af den første kendte tegning af Leonardo (dateret 5. august 1473). Et højre skal være et venstre, medmindre forfatteren ser tegningen som Leonardo, som skrev og tegnede fra højre mod venstre, altså modsat den almindelige skriveretning. - Af de mest kendte malerier, skitser og tegninger skal her kun nævnes: Kristi dåb, Marias bebudelse, Madonna med nelliken og Ginevra de' Benci (fra første Firenze periode). - Tegninger af militærmaskiner (mæcenens ønske) og heste til brug for udførelse af en kæmpestatue af mæcenen. Af malerier: to malerier kaldet Klippejomfruen, som også er brugt i udsnit på bogens omslag, samt Damen med hermelinen og La belle feronnière. Endelig skal nævnes det berømte hovedværk, vægmaleriet Den sidste nadver. (Alt fra Milano-perioden). - Anna selvtredje, landkort og ikke mindst maleriet af Mona Lisa Giocondo fylder kapitlet fra den anden Firenzeperiode. - Den sidste periode er tegninger og studier af naturfænomener som bevægelser i vej og vand samt maleriet af den næsten feminint malede Johannes Døberen, hvor Leonardo har anvendt sin sfumato-teknik med sløring af figurens omrids.

Leonardos interesser var mangeartede. Hans tegninger og notater (25.000 ark) er siden opdelt i 40 kategorier. Der er mange tegninger af vand (vildt eller tæmmet), af krigsmateriel og naturfænomener, men Leonardo interesserede sig ikke for samfundsforhold, politik eller historie.

Bogens tredje del har forfatteren kaldt: Tegninger og optegnelse. Her gennemgås Leonardos tre aliases: Psykologen, Anatomen og Ingeniøren. - Den første handler om sjælen og bevidstheden. Hvordan dannes sjælen, og hvor sidder den? Sanseindtryk, fællessans og erindringen. - Den anden handler om dissektion gennem tiden og de forskellige resultater, som metoder og tilladelser har givet. Leonardos anatomiske tegninger er af meget høj kvalitet. - Den tredje handler om ingeniøren, som kan lave indretninger, maskiner, tandhjul m.m. Det var som ingeniør, at Leonardo tjente sine penge. Men hvor mange af hans indretninger, maskiner m.m. er blevet lavet? Hans ideer om glideplaner og luftskruer er i hvert fald ikke. Et problem for datidens ingeniører var, at man kun kendte vandkraft og menneskekraft. - Det er forkert at spørge om Leonardo var kunstner eller videnskabsmand. For ham var kunst videnskab og videnskab kunst. Han skelnede derimod mellem kunst og håndværk. Leonardos kunst og videnskab skal måles med samtidens alen og ikke med en senere tids.

Bogen er forsynet med noter til hvert kapitel, litteraturliste, personregister og billedregister.

Bogen er meget smukt designet og udført med meget fine tryk af malerier og tegninger.

Dette er en fantastisk smuk og klog bog om og biografi af én af verdenshistoriens største kunstnere og ingeniører og dermed både en oplagt gaveidé og en klar deltager i kampen om årets historiske bog.

[Historie-online.dk, den 4. juni 2019]

← **Forrige artikel** (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/kamma-rahbek-og-livet-paa-bakkehuset>)

SE RELATEREDE ARTIKLER

(<http://www.historie-online.dk/boger/historikeren-caspar-paludan-mueller>) (<http://www.historie-online.dk/boger/anmeldelser-5-5/biografier-erindringer-60-60/voksevaerk-erindringer-1963-93>)